

державної адміністрації: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.2012 р. № 887. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/887-2012-%D0%BF#Text>.

4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

5. Положення про департамент охорони здоров'я Донецької обласної державної адміністрації (нова редакція). URL : <https://doz.donoda.gov.ua/departament/polozhennya/>

6. Логвиненко Б. О. Науково-практичний коментар до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». К. : ВД «Дакор», 2021. 272 с.

7. Деякі питання Ради громадського контролю при Національній службі здоров'я: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2024 р. № 437. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2024-%D0%BF/ed20240423#n78>.

8. Нечитайленко О. І. Адміністративний контроль і нагляд: основні підходи до розуміння та розмежування понять. *Правове життя сучасної України*: матер. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу (м. Одеса, 16-17 травня 2013 р.). Одеса : Фенікс, 2013. Т. 2. С. 118-120.

Ірина ЦАРЬОВА

завідувач кафедри мовної підготовки
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор філологічних наук, професор

ОСВІТНІ ПРОСТОРИ В УКРИТТЯХ: НОВІ СТАНДАРТИ БЕЗПЕЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Згідно з Конституцією України та Законами «Про освіту» і «Про повну загальну середню освіту», **життя, здоров'я, недоторканність і безпека людини – найвища соціальна цінність**. Тому керівники закладів освіти зобов'язані створити простір, де кожна дитина та працівник почуваються захищеними. У сучасних умовах воєнного стану та постійної загрози ракетних обстрілів в Україні особливої актуальності набуває питання гарантування безпеки учасників освітнього процесу. Одним з ключових рішень стало облаштування повноцінних освітніх просторів в укриттях, що відповідають новим стандартам безпечного навчального середовища.

Традиційно укриття в школах і закладах освіти розглядалися виключно як тимчасові сховища під час тривоги. Сьогодні ж вони трансформуються у функціональні навчальні простори, які дозволяють не лише зберігати життя і здоров'я, а й продовжувати навчання у безпечних умовах. Ці приміщення оснащуються всім необхідним для проведення занять: партами, освітленням, вентиляцією, засобами гігієни, мультимедійною технікою та доступом до інтернету. Завдяки цьому знижується рівень стресу в дітей та педагогів, зберігається сталість навчального процесу.

Сучасні технології, цифрові платформи, новітні методи – це не

самомета, а засіб залучення дитини до активного пізнання [3]. Школа має розвивати **навички самостійності**, формувати здатність планувати свою діяльність, ухвалювати рішення, співпрацювати з іншими. Особливу роль відіграє **учитель-фасилітатор**, який створює умови для «зустрічі» дитини з предметним світом, організовує взаємодію, але не диктує змісту – він підтримує, спрямовує і надихає.

Відповідно до оновлених вимог Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) та Міністерства освіти і науки України, укриття в навчальних закладах повинні відповідати певним санітарно-гігієнічним, протипожежним та будівельним нормам. Вони мають бути: зручними і адаптованими до тривалого перебування дітей; оснащеними засобами комунікації; інклюзивними – доступними для дітей з інвалідністю; з психологічно комфортним інтер'єром.

Філософія змін, закладена в Концепції «Нова українська школа», пропонує новий погляд на освітнє середовище як ключову умову формування особистості. Школа більше не є лише передавачем знань – вона стає простором розвитку, партнерства і свободи вибору, де кожен учасник освітнього процесу має право голосу і впливу.

Психологічна безпека – не менш важлива. Особлива увага приділяється психологічному стану здобувачів освіти [2], які вимушено навчаються в укриттях. Освітнє середовище має бути не лише фізично безпечним, але й емоційно підтриманим [1]. Тому важливою є робота психологів, інтеграція арт-терапії, ігор та методів ненасильницького спілкування.

Інновації та підтримка громад. Багато громад, волонтерських організацій та міжнародних партнерів долучаються до проєктів з облаштування освітніх укриттів. Завдяки цим ініціативам створюються не просто бомбосховища, а справжні навчальні хаби, де діти можуть навчатися, спілкуватися, відчувати себе в безпеці.

Отже, освітні простори в укриттях – це реальність нової української школи, яка вміє адаптуватися до викликів часу. Вони демонструють стійкість і винахідливість українського суспільства, де безпека, доступність та якість освіти залишаються головними пріоритетами навіть у надскладних умовах. Нові стандарти безпечного навчального середовища – це не просто нормативи. Це **філософія дії**, де головне – створити умови для гармонійного розвитку дитини, вільної від страху, дискримінації й небезпек. Безпека стає фундаментом якісної освіти, що формує сильне, вільне, мисляче покоління.

Список використаних джерел

1. Про затвердження мінімальних вимог до укриттів у закладах освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2023 р. № 828. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Ліпкан В. А. Теорія національної безпеки: підручник. К. : КНТ, 2009. 631 с.
3. Марутян Р. Р. Модернізація підготовки фахівців для системи забезпечення національної безпеки України. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. № 3(18). С. 247-255.

4. Царьова І. В. Мовна безпека в сучасному контексті глобалізації. *Мова – кордон національної безпеки*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 2025. С. 144-146.
5. Children under threat: Mental health impact of war in Ukraine. *UNICEF Ukraine*. 2023. URL : <https://www.unicef.org/ukraine/en/reports>.
6. Ensuring safe and inclusive education during conflict: Policy responses and global practices. *UNESCO*. 2023. URL : <https://unesco.org/>

Андрій БАСКО

докторант

Запорізького національного університету,
доктор філософії в галузі права

ПРОЄКТ «ОФІЦЕР СЛУЖБИ ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ» ЯК ФОРМА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ПОЛІЦІЄЮ В ПЕРІОД РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Новою формою взаємодії органів місцевого самоврядування та поліції є створення та запровадження проєкту «Поліцейський охорони закладів освіти». З початку збройної російської агресії питання створення безпекового середовища в публічних місцях стало вкрай актуальним, особливо в закладах освіти України (передусім у школах, ліцєях, коледжах), де отримують освіту діти.

Запровадження цього проєкту узгоджується і здійснюється на виконання Концепції безпеки закладів освіти, яка була схвалена на засіданні уряду 7 квітня 2023 року [1] на виконання норм Конституції України, національного та міжнародного законодавства щодо захисту прав дітей [2-4]. В Концепції визначені основні проблеми безпеки закладів освіти та організації безпечного освітнього середовища в Україні, зокрема:

- недостатня кількість об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти;
- низький рівень відповідності об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти вимогам щодо необхідної місткості таких об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту та кількості евакуаційних виходів, наявності водопостачання, водовідведення, вентиляції, обігріву, освітлення, засобів зв'язку та інтернету, засобів надання медичної допомоги, доступності для маломобільних груп населення, а також можливості організації у таких об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту освітнього процесу;
- низький рівень дотримання вимог законодавства з питань пожежної та техногенної безпеки закладів освіти;
- застаріла нормативно-правова база у сфері цивільного захисту щодо створення безпечних умов перебування у закладах освіти здобувачів